

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik hetenkint egy íven.
Kéziratokat, előfizetési díjakat, hirdetések szövegét és díját a szerkesztő-kiadó címére kell küldeni.

FELELŐS SZERKESZTŐ-KIADÓ:
GEDULY HENRIK evang. lelkész,
NYIREGYHÁZA.

A lap ára: Egész évre . . . . . 12 K
Félévre . . . . . 6 K
Negyedévre . . . . . 3 K
Egyes szám ára 40 fillér.
* Hirdetés ára oldalanként 40 korona. *

TARTALOM-JEGYZÉK: **Egyetemes nyugdíjintézet.** *Krupecz István.* — Egy kisdéd Játék. *Wallrabenstein Jakab.* — A Torzsán felállított első hazai evang. konfirmandus Otthon. — Az »utasítás« a nem állami elemi népiskolákról stb. *Kund Sámuel.* (Folyt. köv.) — **Belélet.** — Pályázatok. — Hirdetések.

EGYETEMES NYUGDIJINTEZET.

A magyarhoni ev. papok nyugdíjának minden lelkészre nézve *egyenlő* összegben való megállapítását kívánó értelemben a hontmegyei teszervölgyi ev. papi gyónó kör nevében is múlt év őszén volt alkalmam az „Ev. Órálló“ lapunkba beküldeni egy „szózatot.“ Most, hogy nagyérdemű egyetemes nyugdíjintézeti ügyvivőnk nagyszorgalmú, de az egyenlő nyugdíj létesítését *gátló* javaslata megjelent: nevezett papi Kör 9 lelkésze ismét együtt lévén, újra csak az egyenlőség mellett nyilatkozott és megbízta alólirottat, hogy annak szószólója legyen. Vagyok, azaz törekszem lenni. S bár amaz említett „szózat“ érveit nem fejtegetem ezúttal, mert hiszen tudom, hogy be vannak azok írva a „szeretet-, jog- s igazságért“ hevülő szív tábláira s ott honolnak azok az ész szavában is, mely — egyéb között — egy egész ev. egyházkerületi közgyűlés „tiltakozását“, továbbá az egyenlő eddigi s gyümölcsöző tagdíj s más járulékbefizetést, az állami és egyéb szintén gyümölcsöző hozzájárulást, főképen pedig a *megkérdezett* érdekelt papok többsége nyilatkozatát komolyan s alkotmányosan mérlegelni hivatott: mégis és tovább is kérve-kérem a többség szavazatával szemben álló testvéreket, a kisebbséget: ne hagyják el s ne tegyék anyagilag s lelkileg (szelíden hogy is fejezzem ki magam?) kikezdetekkel, megrövidültekké az amúgy is rosszabb élet-sorba került kifizetésű testvéreket az áldás jegyében vajudó közös szerzemény osztásánál! Gondolják meg, az egekre kérem, még azt is, hogy a r. kath. egyház papjainál is hazánkban egyenlő a nyugdíj, tekintet nélkül arra, hogy az illető papnak 2000 vagy 6000 korona az évi javadalma!

És mi egymás iránt, a szeretetben megfogyatkozánk? nálok rosszabbak lennének?

Nem. Nem leszünk, ne legyünk. Távól álljon tőlünk úgy az önzés, mint az irigység. Ne engedjük, hogy a mikor Róma azt mondja papjának: hív szolgám! szolgálatod első decenniumán belül, ha bármikor megrokkansz, évi 1200 kor. nyugdíjat kapsz, azontúl pedig igényed növekszik évi 20 koronával a határpontig, a mikor feljuthatsz 2400 koronáig, — ugyanakkor Wittenberg reformáló szelleme magyar földön így szólna például (bocsánat, hogy névszerint említék ev. papi állásokat) a rákospalotai vagy a szeghegyi ev. lelképásztoroknak: ti, mivel 8000 korona a fizetésetek, annyi legyen a nyugalomdíjatok is. A szegény kongruás papokat pedig ugyanezen szellem így feddené: Ne irigykedjétek (olv. Javaslat 12. l.); nyugodjatok bele, mivelhogy „nem vittétek keresztül a fizetések egyenlőségét.“ (Olv. Javaslat 10. l.) A nyugdíj amúgy is a halál felé vezető út, törekedjünk azért egyenlősítésre legalább a nyugdíjnál.

Szeretnék hozzászólni ahhoz is, hogy mint történhetett az, hogy a papi kongrua 1600 vagy mondjuk 2400 koronáját valami Eldorado helyen 3470, 3550, 3600 sőt 4390 koronára felbecsülhették (Olv. J. 25. l.), szeretnék továbbá hangosabb kifejezést adni abbéli fejfájásomnak, hogy a különböző nyugdíjösszeg megállapítását ajánló Javaslat például a balassagyarmati ev. lelkész s egyszerűs mind dunánineni evang. nagyfelelőségű s nagymunkájú püspöknek — püspökömnek — 2860 koronánál több nyugdíjat nem juttat, ha már különbözőségről van szó, de hát ne tárgyaljuk e kérdéseket, e nehéz kivételeket, legyen inkább szabad a keresztyén s testvéri szív édes reménységében azt feltételeznem és bizton állítanom, hogy a rákospalotai testvér sokkal gavallérosabb s a szeghegyi is sokkal áldottabb szívű (s ilyenek lesznek többen . . . sokan — hiszem —) hogy-

sem azt a nagy összeget (8000 koronát) nyugdíjúl kívánná!

Kegyes engedelemmel különben elmondok még valamit s ez a papi testvéri körökben megerősödött azon véleményem és kijelentésem, hogy a nyugdíjnál s minden nyugdíjnál jobban érdeklő és szorítja az ev. papság nagyrésztét fizetésének elégtelensége s az ebből folyó azon szellemi s anyagi nyomorúság, hogy a mai drága világban megélhetés s gyermeknevelés nehéz gondja alatt nyögve nem állhat e megvert testület feladatának magaslatán; ezt értse meg már egyszer igazán úgy az egyház, mint az állam s annak nm. minisztere; ennek a bajnak adott kifejezést a múlt évben is úgyszólván az összes ev. papi értekezletek idevágó határozatsora, miért is *legelső* sorban (úgy mint azt minapában Debrecenben a közös ev. és ref. összejövetelel hangsúlyozták) a *papi fizetés* rendezendő. Ügyefogyott testben a lélek élete: vergődés.

A mi pedig a nyugdíjösszeg megállapítását illeti: hát — a kompromissumok mai idejében — talán olyan megoldásba hamarabb bele nyugodnék az összes ev. papi kar, ha amint az özvegy papnéknál ajánlva van mérsékelt összegű maximum (1600 kor. szemben 1200 koronával), úgy a következetesség jogán és módjával ily maximum (mondjuk: 3200 kor. szemben 2400 koronával) a lelkészeknél is állapíttatnék meg s a theol. tanárok kivételes helyzete méltányos szemeltartásával a püspökök (és esetleg más nagyobb munkájú s felelősségkörű funkcionáriusok) javára még külön nyugdíjba beszámítható bizonyos díjösszeg.

Az igazi, evangéliomi, keresztyén protestáns papi s testvéri megoldás azonban más, mint az egyenlő nyugdíj nem lehet, mely utóbbi esetben nem kellene a fenntartási s tagsági járulékokat sem emelni, a mi viszonyaink között, főleg falusi egyházainkban a nyugdíjakra bosszús népnél úgyis töméntelen nehézségbe ütköznék s mi tagadás benne, hogy a nyugdíjérésig 40 évig szolgálni hivatott papok is több befizetés helyett inkább kérnének majd dupla évet az 1917-iki örömesztendőben. Addig is s most is Isten s az ő Szent Lelke az Úr Jézus által legyen velünk!

Krupec István,
honti ev. alesperes.

Egy kisdéd játék.

A horvát-szlavon esperesség ügye már évek óta napirenden van egyházkerületi s egyetemes közgyűlé-

seinken. Múlt évi kerületi gyűlésen is sok szó esett róla. Czikkek is jelentek meg e kérdés tisztázása érdekében. Mohácsy L. Scholtz Ö. s Morgenthaler F. irtak s érveltek, jogi s evangéliomi szempontból. (Lásd Órálló 1907. 50. sz., 1908. 7. 8. sz. M. L. 1907. 12. sz.) Magában, a kicsi esperességben is állandóan napirenden van a magyar egyetemes egyháztól való teljes elszakadás, vagy pedig egy külön kerület létesítésének kérdése. E kérdés 1891-ben merült fel, mikor is Ujpazuán kimondták, hogy egy külön kerület állítandó fel, 1893 okt. 4-én pedig a Zágrábban tartott gyűlés »egy önálló horvát ev. egyház létesítését mondta ki.« Azóta sokszor lett e kérdés napirendre tűzve. Napirendre került 1907. aug. 13-án is, az Ujpazuán tartott esperességi közgyűlésen, s ebből oly zűr-zavar lett, hogy a kerület jónak látta a horvát esperesség viszonyainak megvizsgálása céljából, főpásztorunkat, Scholtz G. püspök urat canonica visitációra küldeni.

Hogy a canonica visitatio előtt mi történt, arról akarok jelen cikkben egyet-mást elmondani s ezáltal a horvát esperesség beléletebe egy kis bepillantást nyújtani mindazoknak, kik érdeklődnek ezen esperesség iránt s kik hivatva vannak az itteni zilált viszonyokat rendezni és az egyetemes egyházhoz való viszonyát az 1898. máj. 7-iki protestáns törvény értelmében a horvát bánnal egyetértve, véglegesen megállapítani.

Rendkívüli esperességi közgyűlésre lettünk összehívva Ujpazuára, 1907. okt. 4-re. Ezen közgyűlésre a tótajkú egyházközségek képviselői sokkal számosabban jöttek, mint a rendes évi közgyűlésre. Már előre lehetett érezni, hogy tényleg valami rendkívüli dolog lesz, s hogy a napokkal előbb lábra kapott hírek nem alaptalanok. Napirendre volt tűzve a püspök úr fogadtatása, egyéb semmi. Mint majd kitűnik, nem erre kellett a rendkívüli esperességi közgyűlés, hanem egészen más dolog miatt. U. i. alig helyezkedtünk el a templomban, az esperes úr, Abaffy Miklós a következő tartalmú, német s tót nyelvű röpiratot osztatta ki néhány száz példányban: »Nagytiszteletű esperességi közgyűlés! Kedves testvéreim! Mielőtt mai tanácskozásunk főtárgyára térnénk át, legyen szabad egy fontos, engem igen közölről érintő ügyben szólanom. Önök jól ismernek engem, ismertek mikor bizalmuk engem erre a székre ültetett. Alkalmuk volt 7 éven át tevékenységemet, erényeimet, hibáimat megismerni. Egyesek »pánmagyar«-nak neveztek, egyesek »pángermán«-nak, s egyesek »pánszláv«-nak stb. S miután nem tartozom egy politikai párthoz sem s politikával nem foglalkozom, ezen neveket egyházi működésem folytán kaptam. Ha így van, akkor ezen nevekre csak büszke lehetek, mert akkor méltó utódja vagyok Pál apostolnak, aki »mindeneknek minden lett, hogy a Krisztus számára megnyerje őket.« Ügyesség kell ahhoz, egy oly esperességnek hajóját, mint a miénk, oly gonosz időben 7 éven át kormányozni. Nekem ez csak azért sikerült, mert mindeneknek minden akartam lenni s az is voltam. A zászlót, melyet Önök adtak kezembe, tisztán őriztem meg, s igyekeztem hivatalbeli testvéreimet nemzetiségre való tekintet nélkül s ev. luth. egyházunk tagjait e zászló köré csoportosítani.

Olyasmi történt azonban 1907. szept. 18-án, ami mélyen megrendített s majdnem életembe került u. i. akkor tárgyalta kerületünk, legutóbbi esperességi határozatunkat. Már szept. 17-én, az előértekezleten alkalmam nyílt zászlónkat némiéig kibontani azáltal,

hogy egyhangú határozatunkat védtem s elfogadásra ajánlottam. Miután a jogügyi bizottság megvizsgálta, s álláspontunk mellé helyezkedett, nem tartottam szükségesnek erről többet beszélni, miután más tagok is helyeselték a jogügyi bizottság állásfoglalását. Ekkor jobbmra, melyben zászlónkat tartottam, egy váratlan nehéz csapás esett testvér kézről. Kedves testvérem, Morgenthaler F. újpazuai lelkész részéről jött ezen csapás, kit esperességünk azért küldött Pestre, hogy védje esperességi határozatunkat. Ő u. i. azt mondta, hogy községeknek jégre lettek vezetve s hogy az esperességi közgyűlés határozata másképp hangzott. Persze ellentmondtam ennek és határozatunk létrejöttét fejtegettem. de hiába. Gúnyoltak s csúfoltak engem, nem hittek szavamnak, hanem elhatározták, hogy a püspök urat küldik, kérdezze meg az egyes községek, milyen álláspontot foglalnak el az aug. 13-án hozott határozattal szemben. Ily módon egész esperességi közgyűlésünk, a hitelesítő bizottság pellengérré lett állítva. De különösen az én tekintélyem lett megtámadva, mert jégre vezetni csak egy vezér tud, s ez a vezér ez idő szerint én vagyok.

Községekünk s esperességünk nagy kiadásokba sodortatik ezen esp. közgy. tartása, a püspök úr fogadása s azon némelyek nagy utiköltsége által, kik a püspök urat kísérik.

Ha Morgenthaler azt mondta volna, hogy részéről félreértés történt, azt nem vette volna tőle rossznéven senki, de mivel jégvezetésről beszélt, engem mélyen megsértett s nagy igaztalanságot követett el velem, ami arra kényszerít engem, hogy az esperesi állást a közgyűlésnek rendelkezésére bocsássam; mert egy férfi, ki községek s gyűlések jégre vezet, nem maradhat egy egyházi testület élén.

Ezek után fejtegeti mikép jött létre az aug. 13-iki határozat s majd így folytatja: „Itt új egyházközségek s missziói körök kell létesítenünk s ehhez lelkészek, theologusok kellene.” Nálam, mint esperesnél néhány róm. kath. pap áttérésre jelentkezett, hogy horvát testvéreik között hirdethessék az evangéliomot. Miután a horvát nyelven kívül a németet is tudták, hajlandók voltak a szükséges tanulmányokat elvégezni s a vizsgát német nyelven letenni. De miután tölem megtudták, hogy *Magyarországon* kell tanulmányaikat folytatniok s a vizsgákat *magyar nyelven* letenniök... maradtak ahol voltak.

Ugyanezen nyelvi okból mondta nekem esperességünk egyik tekintélyes tagja a Neudorfon tartott esperességi közgyűlésen, (1906.) hogy fiait szívesen képezné lelkészekké, ha nem kellene *Magyarországon* tanulni s *magyarul* vizsgázni. (Most hogy kellett vizsgázni magyarul, egész szépen vizsgáztak Pozsonyban s a „tekintélyes tag” fia most is a pozsonyi theologia hallgatója.)

Fiatalabb lelkészeink szívesen pályáznak magyarországi állásokra, kivált ha jobbak, mivel magyarországi születésűek s az itt oly szükséges horvát nyelvet nem tudják elsajátítani. (Hogy mily szükséges ez elsajátíthatatlan nyelv, mutatja az is, hogy a németajkú lelkészek közül egyikünk se tud horvátul, mégis tudjuk az anyakönyveket, kivonatokat horvátul vezetni, mert ez csak sablonszerű munka.) Ahelyett tehát, hogy az itteni ifjaknak megkönnyítenék a lelkészé váló képzést s a zsinati törvényeket, melyek a magyar nyelv tudását Horvátország számára is követelik, módosítanák, felfoghatatlan önfejűséggel nem engednek, nem törődve avval, hogy az egyház mily kárt szenved ezáltal.

Múlt év óta, jelölések alkalmával *csak magyar-érmű* lelkészek vétetnek figyelembe a felsőbb egyházi hatóságoknál.

Újpazuan s Bezaniján nem régen egyházmegyei bírósági ítéletek hozattak, melyek ellen felebbezték. A felebbezéseket s mellékleteket *magyar nyelven* kell elkészíteni s felküldeni.

A canonica visitatio jegyzőkönyvei az illető község nyelvén, de egyúttal *magyar nyelven* is készítenedők el, mindez pedig hiábavaló időpazarlást s pénzkidrást okoz.

Morgenthalernek szólva még ezeket mondja: „Tegyen Ön most indítványokat, ha azok csak némi-leg is elfogadhatók, mi nem fogjuk visszautasítani, mi e helyről fogjuk községeknek kiadni a jelszót, hogy mit mondjanak, ha jön a püspök úr.

Őn ismeri a célt és a hozzá vezető utat s elég erősnek érzi magát, akkor vegye kezébe a zászlót, én azt irigység nélkül átadom. Mi ma komoly órában vagyunk együtt. Az egyház Ura adjon kegyelmet, hogy ma s különösen a püspök ur ittlétekor megtarthassuk a léleknek egységét a békességnek kötele által, mert nem akarunk mást, mint szolgálni ami urunk Jézus Krisztusnak. Amen.”

Ezen beszéd után esperes az elnöki széket elhagyta s a gyűlés vezetését az alesperesnek adta át. Lárma, kavargás támadt. M. védekezett a röpirat alaptalan vádjá ellen. Több oldalról hozzászóltak, úgy az esperes beszédéhez, mint M. védelméhez s az aug. 13-iki határozathoz, de a felizgatott kedélyek számára hiába való volt minden felvilágosító szó. Esperes röpirata s beszéde által nem a béke magvát vetette el, hanem az egyenlenség, elégedetlenség s nemzetiségi gyűlölet magvát. Röpiratában »a léleknek egységét« hangsúlyozta a »békesség kötele által«, de éppen az ellenkezőjét érte el, mert mikor a rendkívüli közgyűlés többsége Morgenthalert, ki lemondott volt jegyzői állásáról, ismét jegyzőjévé választotta s így elégtételt adott neki az esperes részéről jött támadásért: a tót egyházközségek képviselői elhagyták a gyűlést, a 3 tót jegyző otthagyták jegyzői állását s szintén kivonult a templomból; ezt a példát a többiek is követték, úgy hogy zárni sem lehetett e nevezetes, lázongó gyűlést.

Hogy mily erős alapon nyugszik az esperes úr röpirata, azt csak néhány sorban akarom kimutatni. Hogy mennyire érezte magát „az esperességi közgyűlés és a hitelesítő bizottság” M. által pellengérré állítva s megsértve, mutatja az a körülmény, hogy ismét jegyzővé választotta. Tehát nem a közgyűlés érezte magát megsértve, hanem az esperes. Azt mondja továbbá: „méltó utódja vagyok P. apostolnak, aki mindeneknek minden lett.” Közte s Pál közt a különbség mégis óriási, mert míg P. azért leti mindeneknek minden, hogy a Krisztus számára nyerje meg őket; addig az esperes úr azért lett mindeneknek minden, hogy a maga számára nyerje meg.

Hogy mennyire igaz amaz állítása: „egy politikai párthoz sem tartozom s politikával nem foglalkozom,” azt legjobban mutatja a legutóbbi időben lezajlott választásban tanúsított magaviselete.

Hogy Pesten mennyire helyeselte a jogügyi bizottság az elszakadni akarást s mennyire helyezkedtek ott a horvát esperesség álláspontja mellé, azt legjobban tudják azok, kik azon a gyűlésen jelenvoltak s hallották ama jogos felháborodással mondott indítványt: „Miután a kerület a horvát-szlavon esperesség részéről mindig csak hálátlanságot s szereletlenséget tapasztal-

talt, ne ölelje az egyetemes egyház ezen esperességet *polip karokkal* magához stb."

Ezt úgy tüntetni fel, hogy a kerületi gyűlés helyeselte a horvát-szlavon esperesség álláspontját, ahhoz nagy fantázia s még nagyobb merészség kell. Ezt azonban kingomatni s egy esperességi közgyűlést csak azért hívni össze, hogy ily ferde világítással a sértett önérzetet helyre üsse s magának más rovására „*zsivó*” kiáltásokat provokáljon, az páratlanul áll a világtörténelemben.

„M. engem mélyen megsértett s nagy igaztalanságot követett el velem,” mondja. Ha tényleg sértőnek találta magára nézve követünk beszédét Pesten, kinek pedig épúgy joga volt az esperességi közgyűlés egyik részének véleményét tolmácsolni, mint ahogyan neki joga volt a másik rész véleményét pártolni; ha igazán büszke akar lenni arra, hogy Pál követője, úgy „Mért nem szenvedett inkább bosszúságot? mért nem tűrte inkább a kárt?” Mért nem dobott vissza kenyérrel, ha valaki kövel dobta őt? De hisz, mint a „mindeneknek minden” elvénei, úgy itt sem Pált követte, hanem „inkább tett bosszút és kárt, még pedig az ő atyjaiainak.”

Tényleg kárt okozott, mert hisz a béke s az egyetértés az nap a tót s németek között teljesen felbomlott s helyet engedett a nemzetiségi gyűlöletnek. Annak az érzékeny szívnek, melynek az az egy szó „jégvezetés” úgy fáj, hogy majdnem életébe került, vajjon annak most nem fáj-e százszor jobban az egyenletlenség, a viszály s gyűlölet, mit nyája közt szított. S ha az az egy szó arra kényszerítette, hogy állásáról lemondjon, vajjon ez utóbbi mire fogja indítani?

Ilyen beszéd: „mert magyar a nyelv, azért nem tért át az a néhány kath. pap; mert magyar a theologia, azért nem megy innen theologusnak senki; (a valóság ezt megcáfolta) mert magyarul kell a felebbeszést s mellékleteket megírni; mert magyarul kell a canonica visitatio jegyzőkönyvét írni stb.; az ilyen beszéd nem illő egy „tekintélyes egyházi testület vezetője” szájába, ezzel nem építi a lélekben való egységet, sem a békét, hanem még csak jobban felizgatja az amugy is izgatott kedélyeket, nem a feljebb való iránti engedelmségre s tiszteletre tanítja, hanem lázadásra. Ilyen beszédétől őrizkedni kell, de hisz attól, ki a politikához nem ért, mivel „nem szokott vele foglalkozni” ezt a lapsus linguae nem lehet rossz néven venni.

Mégis mi célja volt a rendkívüli közgyűlésnek, ezen kisdéd játéknak? Papiroson az volt: tárgyalni, hogyan fogadjuk a püspök urat. A valóságban pedig az volt: a községeknek kiadni a jelszót, **mit** mondjanak a püspök úrnak a canonica visitatio alkalmával. Ezen célt a röpirat szerzője el is érte éppen röpiratával s annak elmondásával s igazán csodálnunk kell az ezen taktikában rejlő finom diplomatiái fogást. Míg a sértett önérzetet körülbelül két órán át kellett helyre ütni, addig a gyűlés tulajdonképeni tárgya, a püspök úr fogadtatásának programja 10 perc alatt volt letárgyalva.

Ilyen lefolyású s eredménydús volt az 1907. okt. 4-én tartott rendkívüli esperességi közgyűlés, mely hivatalosan az egységet erősebbé tenni. Ez ama bizonyos kisdéd játék, mely eléggé bevilágít a mindig kísértő horvát kérdés által előidézeit viszonyokba. Azt hiszem 1907. okt. 4-dike a horvát-szlavon esperesség

történetében örök szégyenfolt marad; ha ugyan újabban nem tetézi.

Újbánovce.

Wallrabenstein Jakab.
ev. lelkész.

*

Eddig a cikk. Kiadtuk azt, mert a nyilvánosságra tartozó egyházi közéletünkben nem szabad véka alá rejteni valónak lennie. De úgy ítéljük meg a közleményt, hogy írója egyoldalú álláspont szószólója s azért szívesen nyitunk tért a más oldalról jövő felszólalásoknak is. Az ügy kölcsönös tisztázásában látjuk a horvát-szlavon egyházak jogi helyzetének fontos kérdését úgy megoldhatónak, a hogy az az evangelum híveihez és egyházához illik. Szerk.

A Torzsán felállított első hazai evang. konfirmandus Otthon.

Az »Evang. Óráló« 4-dik évf, 27-dik számában »Felföldi« álnév alatt bírálat alá veszi egyik tisztársunk a Torzsán alakulófélben levő evang. konfirmandusok otthonát. Magát az eszmét a cikkíró szépnek, üdvösnek, tetszetősnek találja, csak a felállítás módját és annak helyét, Torzsát kifogásolja és pedig azért, mert Torzsának filiája, szóránya nincsen. Attól tart, hogy a konfirmandusok odaszállítása gondot, költséget igényel; fél, hogy az odaszállított gyermekek szülei az iskolai mulasztásokért büntetve lesznek, hogy a drága pénzen emelt épület, kivéve a 6—10 heti tanítást, az év többi ideje alatt üresen fog állani: indítványozza, hogy az intézet Zombolyán állíttassék fel (ez alighanem lapsus linguae lehet, mert Zombolya a Bánságban van, talán Zsablyát vagy Zombort érti?) Végül oda konkludál Felföldi testvérünk, hogy a torzsai konfirmandusok otthonára gyűjtött pénz osztassék ki oly egyházközségek között, melyek negyven községből álló diaspórával bírnak, mert az eszme kivitelezése nagy nehézségekbe ütközik.

Elismerem annak szükségét, hogy a közjót szolgáló minden eszme megtestesülése előtt kellően megbiráltassék, hisz ez által csak kidomborúl és körvonalaztatik. Hogy tehát »Felföldi« tisztársam aggodalmait szétoszlassam, szükségesnek találom, még mielőtt intézetünk felévi jelentése, mely most sajtó alatt van, megjelenik, hogy az alábbiakban a torzsai konfirmandusok otthona történetéről és az intézet céljáról is egyet-mást elmondjak.

Az áldott Gusztáv Adolf-egylet központi bizottmánya még 1906. azt a felszólítást intézte hozzám, mint egyházi gyámintézetünk egyik munkásához, miszerint az Augsburg városában tartandó közgyűlésen a délmagyarországi diasporáról hosszabb előadást tartsak, Eleget tettem a megtisztelő meghívásnak — elmentem. Előadásomat a nagy gyülekezet érdekléssel hallgatta. Majd az egylet vezérferfiái jó tanácsot és 500 márka segélyt adva így szóltak: Tegyenek amit tehetnek, mentsék meg a szórványban élő evang. gyermekeket. *Legcélszerűbb lenne a konfirmandusok számára, mint mi tesszük, otthonokat állítani*; kezdje meg azt ha lehet saját gyülekezetében, *Torzsán*.

Haza érkeve tanácskoztam ez ügyben egyházzam buzgóbb férfiáival, Az eszme itt is tetszésre talált s hogy az alföldi nagy kiterjedésű szórványokban élő gyermekek egy hányadát egyházunknak megmentésük s minden boldogságunk egyedüli kuforrásához,

Urunk Jézus Krisztushoz vezessük, a torzsa evang. egyház presbyteriuma s a helyi gyámintézet bizottsága azt határozta, hogy a diaspora számára *Torzsa az első magyarhoni ágost. hitv. ev. konfirmandusok otthonát fel fogja állítani.*

Az ily úton hozott határozatot előterjesztette a felettes hatóságainknak, az esperességnek, kerületnek, egyetemes gyámintézetnek. A fontos intézmény alapítását mindenütt örömmel üdvözölték. Ajánló záradékkal ellátott kérvényünk és szavunk nem csak szeretett hazánkban, hanem a Gusztáv Adolf-egyletnél is élénk visszhangra és szíves fogadtatásra talált. A Gusztáv Adolf-egylet Jenában tartott 59-ik főülésről szóló jelentésében olvasható: »A torzsa konfirmandusok otthona, mely a szétszórt és vallásoktatás nélkül maradó gyermekeket akarja összegyűjteni, sokat ígérő kezdetet jelent.«

Szeretett hitrokonaink szívesen fogadták az eszmét; 1908. újévig, tehát 6 hónap alatt, öskeresztyén módon közadakozásból úgyszólván fillérenként befolyt az intézet számára 5775 korona 77 fillér. Isten áldja meg a jószívű adakozókat!

A bányai egyházkerület közgyűlése (1907. évi jk. 54. p.) három éven át évi 1000 korona segélyt biztosított; az egyetemes közgyűlés (1907. évi jk. 134. p.) ezen fontos intézmény alapítását örömmel üdvözölte, azonképpen az e. e. e. gyámintézet is.

A múlt télen pedig kérvényeink szétküldése előtt hét (7) gyermeket helyeztünk el jobb családoknál, és megis konfirmáltuk őket, bár többen jelentkeztek, szerény anyagi viszonyainkra való tekintettel, kénytelenek voltunk őket visszautasítani.

Az idei télen hazánk ezen déli részén sok helyen pusztító gyermek-betegségek léptek fel járványszerűleg, tartani kellett tehát attól, hogy a hatóság egészségügyi szempontból nem fogja megengedni, hogy idegen gyermekek gondozás végett egyes családoknál helyeztessenek el és azért kényszerítve voltunk egy otthon felállításáról gondoskodni, avagy pedig egy megfelelő házat külön e célra venni.

Nem tagadjuk, az volt elejétől fogva forró óhajunk, mert meg vagyunk győződve, hogy a szórványból jövő ezen gyermekek nem csak gondos vallásoktatásban kell, hogy részesüljenek, hanem — s ez nagyon hangsúlyozandó — a családi élet által meg is erősítendők az evangéliumi hitben, a mi — sajnos — a jobb családoknál sem érhető el, ahol esetleg el vannak helyezve. *Azonkívül kell, hogy a felekezeti különbség fejükbe és szívükbe, testükbe és vérükbe menjen át, az igében és annak követésében erősíteni kell őket: ez bizony rendkívüli fontossággal bír, mert újra visszakérülve a szórványba, számos viharos támadásnak lesznek kitéve. Ha valahol, úgy éppen a területileg oly nagy délmagyarországi szórványban van szükségünk ily harcdezt seregre, ilyen hű evang. lelkekre. Azért szükséges, hogy külön erre a célra berendezett és szervezett konfirmandus otthon létesítsünk, hol ezek a gyermekek igazi lutheránus hitvalláshoz híven neveltesenek.*

Mivel jelenlegi anyagi viszonyaink között nem gondolhattunk építésre, azért szorult helyzetünkben, Isten segítségével bizva, egy házat vettünk 15,000 koronáért, egészen közel a templomhoz és az iskolához. Igaz, hogy a házon eleget kell még átalakítani, javítani, berendezni — ennek megtörténte után ide akarjuk majd a messze szórványokból a fiucsákat és leánykákat hozni, olyanokat is, kiknek *sem atyjuk sem anyjuk* s itt a lelkiekben tanítást és gondozást és biz-

tos menedéket fognak találni mindaddig, míg konfirmálva lesznek.

A mennyire tőlünk telik, még akkor is gondozásunkba akarjuk venni ezeket a gyermekeket, ha már elvégezték a tanfolyamot és elhagyták a konfirmandus otthonát. Azokat, kiknek hajlamuk van valami ipari foglalkozáshoz, derék, híthű mesteremberekhez akarjuk adni tanulásra, ilyenek majdnem minden evang. közösségekben találhatók nagyobb számban. Ezek azután későbbi éveikben is bizonyára visszaemlékeznek az intézetre, a honnan az élet minden nehézségei között tanácsot és segédelmet fognak kapni.

(Folyt. köv.)

Az „utasítás“ a nem állami elemi népiskolákról.

(Folytatás.)

A fizetéskiegészítés (Ut. 50. §. 8. p.) nem a szerzetes-tanítók (apácák) nevére, hanem azok létszámához képest az iskola megjelölésével az iskolafenntartó kezeihez utaltatik, bélyegmentes nyugtára az illetékes állami pénztárnál. A fizetéskiegészítést az iskolafenntartó bélyeges nyugta mellett tartozik a tanítóintézetnek, (úgy van: a tanítóintézetnek!) illetve a szerzetes-tanítóknak (apácáknak) átadni. A fizetéskiegészítést az iskolafenntartó kinek számolja el, a bélyeges nyugta kicsoda ellenőrző állami közegnek kezébe, vizsgálata alá kerül, arról egy árva betűvel sem emlékeznek az Utasítás. Nagyjában a hitfelekezeti tanerők államsegélyének folyósítása és elszámolása körüli eljárás eddig hasonlított ahoz az eljáráshoz, melyet az Utasítás a szerzetes-rendiek államsegélyezésére nézve megállapít, (csak hogy az elszámolás kötelezettsége is pontosan és szigorúan szabályozva volt). Már ez az eljárás is lazította az iskolafenntartóktól való függés érzetét egy némely nyughatalanabb elmében. Alig hogy fölvette a gondnok az egész évre vagy csak a félévre járó összeget, már reá akarta arra tenni a tanító a kezét, hisz az állam adta pénzt a gondnok adja azonnal a tanítónak egy évre, félévre előleges összegekben. A mostani eljárás még jobban föltámasztja a tanítóknak a főntartó egyháztól való függetlenségnek érzetét és az államtól való függésnek érzetét, úgy hogy államsegélyes tanítóink inkább az állam, mint az egyház tisztviselőinek tekintik magukat és ennek nyomában mind lejjebb száll lelkükben az egyházhoz való ragaszkodás, az egyházi felsőbbség iránt való tisztelet. Ellenben a szerzetes-rendű tanító soha sem érintkezik közvetlenül az állammal, hanem kizárólag az iskolafenntartóval, nem is halnak el benne a főntartó iránt való tisztelet érzelmek!

A vallás- és közokt. miniszter az Utasítás értelmében (50. §. 9. p.) a kiutalt fizetéskiegészítésről egyidejűleg a tanfelügyelőt irtesíti, aki viszont erről a közigazgatási bizottságnak tesz jelentést. Épen megfordítva, mint a hitfelekezeti iskolák kérvényét a közigazgatási bizottság rostálja meg, a közigazgatási bizottságnak küldi meg a miniszter a kiutaló rendeletet, az elintéztett kérvényt és ennek mellékleteit, mellékesen értesíti az egyházi hatóságot is. Természetes folyamánya ez az eljárás annak, hogy a szerzetesek kérvényét a püspöki hatóság bírálja meg, terjeszti föl, a választ is és a döntés a fölterjesztő hatósághoz küldetik vissza, a nem szerzetes-rendű tanítóknak, a róm. kath. hitfelekezetűeknek is, éppúgy mint a nem róm. kath. hitfelekezetűeknek kérvényei más úton mennek,

más úton térnek meg. Az 1907. XXVII. t.-c. 35. §-a tehát ebben a tekintetben is behozta a külömb-ségtételt tanító s tanító közt az egyenlőség rovására. E külömb-ségtétel sem folyik a szerzeteseknek rendjükhöz való viszonyából, de kétségtelenül előnyt biztosít a rendnek.

Ha valamely szerzetes-tanító (apáca) meghal (Ut. 50. §. 10. p.) és a részére kijáró fizeteskiegészítést arra az évre az egyházi hatóság már fölvette, a helyére alkalmazott tanerő részére a segély csak a jövő évtől kezdve utalható ki. Visszafizetésről, — vagy amint a hivatalos nyelv mondja — visszahelyezésről térítmenyképen szinte nincs szó. Az arra az évre már felvett összeg az egyházi hatóság kezében marad. Csak arról van intézkedés, hogy az elhalt tanítónak helyére alkalmazott tanerő részére a segély a következő évtől utalható ki. A nem szerzetes tanerők államsegélye havonként folyósíttatik, a szerzetes tanerőké egy évre előre, egy összegben. Az állami befolyás a nem szerzetes-rendű tanerővel szemben minden hónapban érvényesülhet, a szerzetes-rendű tanerőket alkalmazó egyházi hatósággal szemben pedig nem. A szerzetes-rendű tanerőket alkalmazó egyházi hatóság ismét előnyben van a nem szerzetes-rendű tanerőket alkalmazó iskolafenntartó felett az egyenlőség rovására. Mily sok irka-firkára adott egykor okot nekem az a körülmény, hogy a Sárvarra Ostfiasszonyfáról megválasztott tanító, aki Ostfiasszonyfán korpótlékát a második félvre feivette s nyugtázta, de az év utolsó negyedére járó, Ostfiasszonyfán meg nem szolgált és hatósági intézkedésre a celli adóhivatalba térítmeny képen visszahelyezett összeget, melyet Sárvarra meg-szolgált, Sárvaron megkaphassa! Az Utasítás szerint ily zaklatásnak nem lehetünk többé kitétetve, mert az államsegélyt csak egy hónapra fizetik ki, de nem lehet kitétetve ily zaklatásnak a szerzetes-tanítót alkalmazó egyházi hatóság sem, habár a fizeteskiegészítésre kijáró államsegély egész összegét egy évre előlegesen fölvette!

Amennyiben valamely hitközség kebelében (U. 50. §. 11., 12.) akár a hitközség, akár alapítványok, akár magánosok által a jövőben alakítatik olyan róm. kath. hitfelekezeti iskola, melyben a tanítói teendők ellátása szerzetesekre bízatik: köteles a hitközség, illetve az iskola alapító vagy az alapítványt tevő egy-egy szerzetes-tanító részére legalább 600, tanítónó részére 400 K-t, mint minimumot biztosítani azon esetre, ha a törvény 35. §-ában foglalt állami fizeteskiegészítésben óhajtana részesülni. A törvény 12. §-ának azon intézkedése, mely szerint ujjonnan szervezett hitfelekezeti tanítói állomások csak akkor tarthatnak igényt állami fizeteskiegészítésre, ha az új állásszervezés a v. k. m. előzetes beleegyezésével történik, ezekre az iskolákra is kiterjed. Bontsuk föl csak egyes részleteire az itt mondottakat. Oly róm. kath. hitfelekezeti iskolákról van a szó, melyekben a tanítói teendők ellátása szerzetesekre bízott és közelebről oly róm. kath. hitfelekezeti iskolákról, melyek valamely hitközség kebelében akár a hitközség, akár alapítványok, akár magánosok által — ismét leírom akár *magánosok* által — jövőben alakítatnak.

(Folyt. köv.)

BELÉLET.

Kitüntetés. Ludmann Ottó eperjesi kollégiumi főgimm. tanárt, a kollégium igazgatóját a tanügy és a közművelődés körül szerzett érdemei elismeréséül Ó

felsége a Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntette ki. Az ősi alma mater ez öröméből méltán veszi ki részét a hazai köznevelésügy és az evangéliumi hűség minden igaz barátja. Alapos tudás, puritán gondolkodás; egyházának s a rábizott ifjúságnak meleg szeretete jellemzik a kitüntetett érdemes férfiút, a kit ez alkalmából mi is őszinte szívvel üdvözlünk.

Felügyelő-választás. Az óbudai leányegyház f. hó 3-án tartott közgyűlésén a március hó 22-én váratlanul elhunyt dr. Martin Sándor helyébe egyhangulag dr. Szalay Sándor székesfővárosi tanácsjegyzőt választotta meg felügyelőjének, másodfelügyelőnek pedig Martiny Dezső pomázi főjegyzőt.

Az eperjesi vértanúk emlékművének leleplezése s az ezzel kapcsolatos ünnepélyek értesülésünk szerint f. é. június hó 11-én fognak megtartatni. Részletes indóstitást a nagyszabásúnak ígérkező ünnepély sorrendjéről a meghívók kibocsátásakor adunk.

Az egyetemes egyház jogügyi és pénzügyi bizottsága f. hó 12-én d. e. 10 órakor Budapesten ülést tart. Tárgy: az államsegély.

Árvák felvétele. A tiszai ág. hitv. evang. egyházkerület fiú- és leányárvaházában — *Rozsnyón* — a folyó tanév végén több hely megürült, mely helyekre új növendékek vétetnek fel, nagyobbára teljesen ingyen, egy páran csekély fizetés mellett. Az árvák felvétele iránt benyújtandó kérvények legkésőbb június 15-éig küldendők Rozsnyóra, az árvaházi bizottság egyházi elnökéhez: *Terray Gyula* főesperes-lelkészhez. A kérvényhez melléklendők: a) a szülők vallását, polgári állását, elhalálozását és a hátrahagyott árvák számát igazoló anyakönyvi kivonatok; b) az árva keresztlevele (az a) és b) alattiak egy családi értesítőn is kimutathatók); c) szegénységi bizonyítvány, mely a lelkész által is hitelesítendő; d) iskolai bizonyítvány azok részéről, kik iskolába már jártak; e) orvosi bizonyítvány arról, hogy a felveendő gyermek teljesen ép és egészséges és hogy himlő ellen be van oltva; f) szülői vagy gyámi nyilatkozat arról, hogy míg az esetleg felveendő gyermek az árvaház kötelékében marad, a felette való rendelkezési jogról az árvaház előjárósága javára lemond. A kérvény és mellékletei bélyegmentesek. Az üresedésben levő helyek számához mérten csak oly teljesen árva vagy félárva fiú- és leánygyermek vétetnek fel a kerületi árvaházba, akik egyházkerületünkbeliek, ág. hitv. evangélikusok, vagyontalanok és anyagi segély nélküliek, egészségesek, éptestűek, és épelméjűek, nem javító intézetbe való, tanköteles koruk, de 10. életévüket még nem töltötték be s *akik az 1901-ik évi XXI. t.-c. által — mely a 7 éven felüli elhagyott gyermekek továbbneveléséről gondoskodik — védelemben és gondozásban nem részesülnek, tehát inkább és főképen intelligens szülők árvái.* Üresedés esetén lelkészek és tanítók *nem árva* tanuló fiú- és leánygyermekéi is felvehetőek havi 24 K tartás-díj fizetése mellett, de csak 14 éves korukig. Ha az ilyen fizető helyet lelkész vagy tanító-gyermek nem kérelmezné, az más pályázónak is adományozható. Fizető hely elnyeréséért csak egyszerű kérvényt kell benyújtani (mellékletek nélkül). A fizető növendékek a teljes ruházatról, tankönyvekről, tandíjról stb. maguk gondoskodnak, az ingyenes növendékeket (árvákat) azonban minden szükséges dologgal az árvaház látja el. A jó magaviseletű, tehetséges és szorgalmas árva fiúkat a gimnázium IV. osztályának, a leányokat pedig a polg. leányisk. IV. osztályának elvégzéséig (14 éves korukig), esetleg a tanítóképzőben folytatva, tovább is neveli, nevelteti és gondozza az árvaház. Ingyenes és

fizető növendékek között egyebekben az árvaház külömbiséget nem tesz, azonos elbánásban részesíti őket. Bővebb tájékozást a hozzá intézett kérdésekre bárkinek és bármikor szívesen ad az árvaatya. Rozsnyó 1908. április 22. *Terray Gyuta*, főesp., árvah. e. elnök. *Egyed Dávid*, árvaatya.

A hitbuzgó protestáns áldozatkészség, mely századokon át oly csodás erővel fenntartotta és fejlesztette egyházunkat, nem halt még ki a hívekben. Ennek fényes tanúbizonysága az az értékes, szép ajándék, melyet a *nagybányai egyház* kapott a napokban. Most, a mikor a templomépítésre való gyűjtés igen csekély eredményeket mutatott, (1907-ben a levelezési, nyomda költség levonásával mindössze 560 K.-át eredményezett) mikor összesen 14000 K.-át tudott csak Nagybánya tíz év alatt összehozni a templomépítésre, holott 36000 koronára volna szüksége erre a célra. A sok nehézséggel küzdő egyházközséget örök hála kötelező örvendetes meglepetésben részesítette a két Thaisz-testvér, néh. Thaisz Ferencnek, Nagybánya egykori nagynevű lelkészének érdemdús fia: *Thaisz Péter* nagybirtokos és *Thaisz Fanny* özv. Robelly Lajosné magánzó, a nagybányai nőegyesületnek áldozatkész és ritka buzgósággal megáldott elnöke. Nevezettek ugyanis a lelkészlak közvetlen szomszédságában fekvő *tizenkétezer korona értékű szép, házas telküket a nagybányai egyházközségnek ajánlékozták* s az értékes ingatlant azonnal át is adták az egyháznak. A nagybányai egyház a messze keleten evangéliumi világító torony az oláhtengerben, azok, kik fenkölt gondolkozásukkal ennek biztos lételapját ily fejedelmi módon előmozdították, megérdemlik az evangélikus anyaszentegyház általános háliját és köszönő elismerését. Őszintén óhajtuk mi is, hogy a nagy Thaisz méltó utódai sokáig gyönyörködhesse a nagybányai előretörékvő egyház felvirágzásában!

A budapesti ref. egyház köréből. Az elmúlt héten a budapesti ref. egyház, illetve annak VI—VII. kerületi része fejedelmi adományban részesült. Egy magát megnevezni nem akaró, de nagylelkű ember 300,000 koronát adott át az egyház főgondnokának azzal a rendeltetéssel, hogy az össz. a VI—VII. kerület belső részén építendő templom költségeire fordítsák. Ez a nagylelkű adomány immár lehetővé teszi, hogy a VI—VII. kerületi templom építése megkezdésék. Az adományozó nevét nem ismervén, csak azt kívánjuk neki, hogy titokban végzett jótetteért fizessen meg neki az Isten nyilván! — A VII. ker. külső részén, a Zuglóban már megkezdődött a templom átalakítása és a papi lakás felépítése. A templom átalakítása remélhetőleg már Pünkösztre megtörténik. A paplakás, a szerződés értelmében szeptember elejére lesz készen.

A protestáns lelkészi kar figyelmét a küszöbön levő elem-iskolai évváró vizsgák és konfirmáció-ünnepélyek alkalmából tisztelettel fölhívom a M. P. Irodalmi Társaság népszerű kiadványaira, ú. m. a *Koszorú* füzetekre, a *Családi Könyvtár*-ra (a *Koszorú* öt-öt füzetes kötetei) és a fejlettebb ifjúságra való tekintetből a *Házi Kincstár* köteteire, mint vizsgai tanulmányul és konfirmációi emlékül alkalmas művekre. A kiadványok megrendelhetők Hornyánszky Viktornál Budapest, V., Akadémia-u. 4. sz. *Szóts Farkas*, a M. P. I. T. titkára.

PÁLYÁZATOK.

A szarvasi államilag segélyezett ág. hitv. ev. főgimnáziumnál a *német-latin* illetve erre való pályázó hiányában **magyar-német** tanszékre pályázatot hirdetek.

A rendes tanár törzsfizetése 2400 K., lakáspénze 500 K. s részesül véglegesítésétől számítva öt izben 200—200 K. ötödéves korpótlékban. A törzsfizetés idővel 2800, illetőleg 3200 K.-ra emelkedik.

A más intézetekben rendes tanári minőségben eltöltött évek a korpótlékba beszámíthatnak.

A pályázók csak ág. h. ev. vallásúak lehetnek.

Nyugdíj-igény az 1891. évi XXVII. t.-c. értelmében.

Nem oklevelesek csak helyettesekül alkalmazhatók.

Ezek évi díja 1600 K. és 200 K. lakáspénz.

A pályázók a főgimn. felügyelő-bizottsághoz címzett folyamodványukat s életkorukra, vallásukra, tanulmányaikra, képesítésükre, egészségükre, eddigi szolgálataikra, hadkötelezettségükre vonatkozó irataikat f. é. június 1-ig bezárólag a főgimn. igazgatójához küldjék.

A megválasztott hivatalát augusztus végén tartozik elfoglalni.

Szarvason, 1908. évi április hó 28.

Haviár Dani
főgimn. felügyelő.

2—1

A soproni ág. h. ev. liceum államilag segélyezett főgimnáziumánál az 1908—1909-ik tanévben egy **német-magyar** rendes tanszék lesz betöltendő, a pályázat eredményéhez képest rendes vagy helyettes tanárral. Előnyben részesülnek, akik a francia vagy angol nyelvből is — mint rendkívüli tantárgyból — oktatást adni képesek.

Javadalmazás: 1. A törzsfizetés — kiegészítve a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszterium által megállapított személyi pótlékkal — olyan, mint az államnál; 2., öt 200 K. ötödéves korpótlék; 3., lakásbér alsófokon 560 K., felsőfokon 700 K. A helyettes tanár jutalmódija 1600 K. A megválasztott jogos, illetőleg kötelezett tagja az Orsz. tanári nyugdíjintézetnek.

A kellően képesített evang. pályázók az életkort, vallást, képesítést, eddigi alkalmazást, egészségi állapotot s teljesített katonai kötelezettségüket igazoló okmányokkal felszerelt s a dunántúli ág. h. ev. egyházkerület Főiskolai Nagybizottságához címzett folyamodásait június hó 10-ig a soproni ág. h. ev. liceum főgimnáziumának igazgatóságához nyújtják be.

Sopron, 1908. április 27.

Gyurátz Ferencz,
püspök.

2—1

Gecsányi Gusztáv,
főgimn. igazgató.

A tolna—baranya—somogyi ág. hitv. ev. egyházmegye, mint az államilag segélyezett *bonyhádi ág. h. ev. főgimnázium* fenntartósága, pályázatot hirdet a VII. osztály felállításával újonnan szervezett **latin-görög** tanszékre és **torna-tanítói** állásra. A latin-görög tanszéket egyelőre helyettes, esetleg rendes tanárral tölti be; a torna-tanítói állásra egyelőre helyettes választ.

A rendes tanár törzsfizetése 2400 K., lakáspénze 400 K., ötödéves korpótléka öt izben 200—200 K., az állampénztárból megfelelő személyi pótlék. A törzsfizetés idővel 2800, illetőleg 3200 koronára emelkedik. A helyettes tanár javadalma 1600, a tornatanító évi fizetése szintén 1600 K.

Nyugdíj az 1894. évi XXVII. t.-cz. értelmében.

A latin-görög tanszékre pályázhatnak oly egyének, kik e tárgyakra képesítve vannak vagy azokból szakvizsgát tettek; ilyenek hiányában alapvizsgát tett tanárjelöltek is figyelembe vétetnek. A tornatanári állásért folyamodhatnak okleveles tornatanítók.

A pályázók, kik csak ág. hitv. ev. vallásúak lehetnek, az egyházmegye isk. nagybizottságához intézett és kellően felszerelt folyamodványaikat folyó évi június 15-ig küldjék be Bonyhádra, a főgimnázium igazgatóságához.

A megválasztott tanár, illetőleg tornatanító folyó évi szeptember 1-én tartozik az állást elfoglalni.

Bonyhád, 1908. évi április hó 18-án.

Gyalog István
igazgató.

2-1

A dunántúli ág. hitv. evang. egyházkerületnek, a közel jövőben esetleg tanítónő-képző intézettel kiegészítendő kőszegi felsőbb leányiskolájánál — nyugdíjazás folytán — az 1908—909. tanév elejéig betöltendő **igazgatói állásra** ezennel pályázat hirdettetik.

Pályázhatnak **középiszkolai** tanári képesítéssel bíró ág. hitv. evang. nős tanfériak.

A megválasztandó kötelessége: az igazgatói teendők ellátásán kívül, az intézetben heti 7—10 órán át tanítani. Javadalmazásai: a) a törzsfitetés, kiegészítve a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszterium által megállapított személyi pótlékkal, olyan mint az államnál; b) öt 200 K. ötödéves korpótlék; c) természetbeni lakás az intézeti épületben, (az igazgatói irodát beleértve 5 szoba és mellékhelyiségek.) A megválasztott jogos, illetőleg kötelezett tagja az Orsz. tanári nyugdíjintézetnek.

A dunántúli ág. hitv. evang. egyházkerület főiskolai nagybizottságához címzett, kellőleg fölszerelt kérvények *f. évi június 10-ig* alulírottához, mint az iskolai helyi bizottság elnökéhez küldendők be.

Kőszeg, 1908. évi május 1-én.

Stráner Vilmos
ev. lelkész, a felsőbb leányiskolai
helyi bizottság elnöke.

3-1

A pozsonyi ág. hitv. evang. államilag segélyezett liceumnál az 1908—909. tanévtől kezdve egy **történelem-földrajzi** tanszék töltendő be választás útján.

Ezen állásra a történelem és földrajzra képesített ág. hitv. ev. vallású és okleveles tanárok és tanárjelöltek pályázhatnak.

A rendes tanári javadalmazás 2400 K. törzsfitetés, mely a pozsonyi liceumnál töltött szolgálati évek sorrendjében 2800, 3200 K.-ra emelkedhetik; továbbá a más intézetekben töltött rendes szolgálati éveknek számbavételével öt egyenként 200 K.-ás ötödéves korpótlék, 680 K. a IX. és 850 K. a VIII. fizetési fokozatnak megfelelő lakáspénz és a nm. miniszterium által megállapítandó személyi pótlék.

A helyettes tanár évi fizetése 1600 K.

A megválasztott tanár jogos és köteles tagja az országos tanári nyugdíjintézetnek és állását f. évi szeptember hó 1-én tartozik elfoglalni.

Pályázók a pozsonyi ág. hitv. evang. egyházközség közgyűléséhez címzett folyamodványaikat, melyekhez keresztlevelet, végzett tanulmányaikat, tanári képesítésüket, valamint hadkötelezettségi viszonyukat és eddigi szolgálatukat igazoló hiteles okmányokat mellékelni tartoznak, f. évi május hó 28-áig a pozsonyi ág. hitv. evang. liceum igazgatóságához nyújtják be.

Pozsony, 1908. évi április 28-án.

Dr. Dobrovits Mátyás
kir. tanácsos,
egyházi és iskolai felügyelő.

2-1

Konfirmandusoknak való ajándékok.

Bibliai Olvasókönyv.

Szemelvények a szentírásból. Károli Gáspár fordításának átdolgozott kiadása szerint szerkesztették Adorján Ferenc, Hetényi Lajos és Jausz Vilmos. Képekkel és térképekkel. Kötve. Ára 2 K 40 fill.

Gyurátz Ferenc.

A hit oltára. Imakönyv evang. keresztyének számára. Vászomban kötve 1 K 60 f., tokban 1 K 80 f., fekete bőrbbe kötve aranymetszéssel 6 K, legfinomabb borjúbőrbbe kötve, párnázva, aranymetszéssel 8 K.

Paulik János.

Konfirmációi emlékkönyv az evang. prot. serdülő ifjak és hajadonok számára. Vászomban kötve 3 K 50 f., velinpapírosra nyomva díszkötésben 6 K.

Payr Sándor.

Hárfahangok. Vallásos költemények gyűjteménye egyházi és iskolai használatra. Díszkötésben 5 K.

Sántha Károly.

Buzgóság könyve. Imakönyv. Fekete bőrbbe kötve aranymetszéssel 6 K.

3-1

KAPHATÓK:

a Luthertársaság Ev. Könyvkereskedésében
BUDAPESTEN, VIII., Szentkirályi-u. 51/a.

Készít legújabb
rendszerű új orgonát,
elvallálja a régi orgonák átalakítását, ezek javítása, hangolása és évi gondozását, jótállás mellett, jutányos áron, a legjobb anyagból előállítva

MILINKOVICS PÉTER

orgonakészítő

KÖLCSÉN (Szatmár-megye.)

12-12

KÓKAI LAJOS

protestáns irányu könyvkereskedése.

Alapítva
1873-ban.

BUDAPEST,
IV., KÁROLY-UTCA I. —

Telefon:
74—94.

A győri, dunántúli és békéscsabai énekeskönyvek óriási választékban egyszerű és finom bekötésekben. Az összes forgalomban levő evang. imakönyvek papi- és magánhasználatra, vallásos iratok, konfirmációi káték és megfelelő ajándékönyvek, az összes megjelent Passiók, halotti énekesek, evang. hittankönyvek bármely szerzőtől, egyházi nyomtatványok, emléklapok, világi tudományos, szépirodalmi művek, stb. stb. állandóan nagy mennyiségben raktáron vannak.

TESSÉK JEGYZÉKEMET KÉRNI!

30-5